

PRAVILA

«Tržaškega podpornega in bralnega društva» v Trstu.

Ime in sedež društva.

Čl. 1

Vstanovljeno je društvo «Tržaško podporno in bralno društvo» s sedežem v Trstu. Njega delovanje obsega mesto Trst in bližnjo okolico.

Namen društva.

Čl. 2.

Namen «Tržaškega podpornega in bralnega društva» je :

A a) plačevati v slučaju bolezni svojim članom razredno določeno podporo ;

b) preskrbovati brezplačno zdravniško pomoč, vključljivo pomoč v porodu ter tudi dostavljati brezplačno potrebna zdravila in druga zdravilna sredstva ;

c) izplačati rodbini umrlega člana razredno določeni znesek kot prinos za pogrebne stroške.

Gledé tega društvenega delovanja se ravna isto po določbah zakona z dne 30. marca 1888. drž. zak. št. 33.

B a) plačevati potrebnim članom podpore izven pod **A** določenih in to po razpoloženju sredstev ;

b) po svojem bralnem oddelku — za katerega bo de društveno vodstvo v smislu teh pravil in sporazumno z odborom izdelalo poseben notranji red — izobraževati člane s čitanjem, podučnimi tečaji, širjenjem

podučnih tiskovin., z društveno knjižico ter končno z zabavami in društvenimi sestanki.

c) deliti izredne podpore starim onemoglim članom v zmislu čl. 13.

Društvo izključuje iz svojega delovanja politično in versko polje.

Člani in njih razvrstitev

Čl. 3

Člani so: a) častni, b) ustanovni, c) podporni, d) izredni (kateri so po zakonu 30. marca 1888. zavarovanju podvrženi, dotično taki, kateri delajo na račun gospodarja) e) redni (taki, ki so samostojni) in f) bralni.

Čl. 4.

a) Častni člani so osebe, katere so kot taki izvoljeni pri občnem zboru. Njih pravico določuje čl. 17.; ako so pa kot častni člani izvoljeni podporni, izredni ali redni člani, ne izgubijo s tem pravice določene jim kot takim v čl. 17.; 18. in 19; b) ustanovniki so osebe, ki so društvu v ta namen podarile 50 kron; njih pravico določa čl. 17.: podporni člani so take osebe, katere plačajo na leto 12 kron; njih pravico določa čl. 17. in 18. izredni člani (čl. 3.), d) in redni čl. 3., e) ako so sprejeti v društvo v smislu čl. 5., vrstè se brez ozira na njih dobo v možki in ženski razred s pravico v smislu čl. 17., 18., 19 in 20.; e) bralni člani so, kateri se kot taki vpišejo s pravico, določeno jim v notranjem redu (čl. 2. B b).

Vsprejemanje članov.

Čl. 5.

Kador izrednega ali rednega člana more se vsprejeti katerokoli osebo stanujočo v Trstu ali bližnji okolici, katera je dopolnila 14. in ne prekoračila 45. leto, ako je

moškega, in ne 40. leto ako je ženskega spola, katera pa mora biti dobrega moralnega obnašanja; društveni zdravnik moral jo je proglasiti za zdravo.

Čl. 6.

Kdor želi stopiti kot izredni ali redni član mora se osebno ali po katerem članu p.ijaviti društveni uradniji, katera izpolni prijavni listek, ki obseza:

a) ime in priimek v društvo vstopiti želeče osebe; b) značaj; c) rojstvene podatke (po potrebi potrjene s priloženo rojstveno svedočbo); d) izjavo, da li je bila uže član katere blagajne v smislu zakona 30. marca 1888. drž. zak. št. 33., odnosno katerega drugega tem blagajnam jednakopravnega društva.

Čl. 7.

Ko se je izpolnil prijavni listek v smislu čl 6., izloži se ga brez odlašanja na tablo v to svrho namenjeno, kjer ostane na uvid članom skozi 8 dni. Če v tem času ni nobenega ugovora proti osebi vpisani v prijavnem listku predloži se jo seji v sprejem. Pravico vsprejeti jo ali odbiti ima vodstvo v sporazumljenji z odborom. Ako je ne sprejme, ni navezan povedati vzroka, ampak jo jednostavno o tem obvesti.

Kdor bi bil član drugega temu jednokopravnega društva ali blagajne, ne more se ga vsprejeti, dokler se ne odpove prejšnji blagajni.

Za sprejem bralnih članov veljajo določbe notranjega reda izdelanega v smislu čl 2., B, b).

Čl. 8.

Sleherni, ki je bil vsprejet kot član dobi legitimacijsko knjižico, katera obseza razred, kateremu član pripade, podatke o znesku podpore v boleznih in pogrebne prinosu ter vplačane doneske in slučajno izplačane podpore. Vsaki knjižici, katera velja 40 štotink mora

biti priložen po jeden iztis društvenih pravil. Ako pa član zgubi knjižico, dobi lahko dvojnik (duplikat) proti odškodnini 40 stotink. Bralni člani dobijo poseben listek kot izkaznico.

Čl. 9.

Sleherni član, ki je po zakonu navezan zavarovati se, ter bil vsprejet v društvo kakor izreden član, prijavi se ga oblastniji I. instance (mestnemu magistratu), koja nadzoruje izpolnitev zakona 30. marca 1888. drž. zak. št. 33. Istotako prijavi se izstop takega člana naj si bode zbrisan ali izključen iz katerega koli vzroka.

Društvena sredstva.

Čl. 10.

V smislu dvostrokega društvenega namena, kakor je določen v čl. 2., razdeljujejo se društvena sredstva v tri zaloge in sicer:

A) zavarovalni zalog za bolezni in pogrebne stroške (čl. 2., A). **B)** zalog za pravilne svrhe razven zavarovanja (čl. 2., B); **C)** izredni podporni zalog čl. 2. B. c).

Prinosi zalogov

Čl. 11.

Zavarovalnemu zalogu (**A**) pripadajo: *a*) prinosi ustanovnikov in podpornikov; *b*) tedenski prinosi možkih in ženskih izrednih in rednih članov, odbivši 10 stotink na teden na vsakega člana za zalog B.; *c*) prinosi za legitimacijske knjižice in duplicate; *d*) denarne globe; *e*) obresti na korist naložene društvene gotovine; *f*) slučajni prebitek zaloga za pravilne svrhe (čl. 10., B).

Cl. 12.

Zalogu za pravilne svrhe (**B**) pripadajo: *a*) 10 stotink tedenskega prinosa, odbitih v smislu čl. 11.;

b) čisti prebitek društvenih plesov in veselie; c) čisti prebitek prinosov bralnega oddelka.

Izredni podporni zalog.

Čl. 13.

Izredni podporni zalog, je obstoječi zalog pod tem imenom: „*V proslavu 50 letnice vladanja Njeg. Veličanstva presvetlega cesarja Frana Josipa!*“

Istemu pripadajo še sledeči prinosi: a) tedenski prispevek 4 stot. vsakega možkega izrednega in rednega člana in 2 stot. vsakega ženskega izrednega in rednega člana; b) obresti celega premoženja tega zaloga, kakor tudi vsi dobitki loterijskih srečk; c) blagovoljna darila in zapuščine itd.; d) čisti dohodki veselie in društvenih sestankov v to svrhu namenjenih.

Dotični udeleženci izrednega zaloga imajo pravico do izredne podpore ako so spolnili sledeče pogodbe: a) da so neprenehoma t. j. nepretrgoma 10 let vplačevali v izredni podporni zalog; b) da so spoznani kakor nezmožni za vsako delo in vsak zaslužek; c) da nimajo nobene pravice več do zavarovalnega zaloga in d) da so vedno redno vplačevali pripadajočo tednino

Izredna podpora se bode odmerjala na podlagi obstoječih sredstev in sicer na sledeči način: Letni dohodki vsega premoženja se razdele na 12 enakih delov in sicer vsaki del za jeden mesec. Svota, katera znese za jeden mesec se jednako razdeli med vse, pravico do izredne podpore imajoče osebe in sicer tako, da ženske dobé polovico svote pripadajoče možkim članom

Posamezne izredne podpore ne smejo prekorachiti svoto 30 kron za možkega člana in 15 kron za ženskega člana. Ostali prebitek se bo le vračunil kapitalu dotičnega zaloga

Ako doseže izredni podporni zalog svoto ne manj od 40.000 kron se tudi letni dohodki z dovoljenjem

občnega zbora razdele v podpore, izvzemši dohodke, kateri so za naloženje premoženja na podlagi gori imenovanega članka *a—d* odmerjeni.

Člani uživajoči dobrote izrednega zaloga imajo tudi v nadalje pravico do zdravnika in zdravil kakor tudi za izredne podpore in zaloga **B** in eventuelno do pogrebnih troškov.

Izredna podpora se bode plačevala postecipatno v društveni pisarni na podlagi pismene določbe društvenega vodstva. Ista poteče s prvim dnevom prihodnjega meseca, za katerega je bila določena.

Izredne podpore katere se v teku jednega meseca niso izplačale pripadejo kapitalu izrednega podpornega zaloga. Za isti mesec, v katerem je izredno podporo uživajoči član umrl, se njegovim zaostalim ne izplača ta podpora, isti imajo pravico le do pogrebnih stroškov; izredna podpora pa pripade v prid drugim to podporo uživajočim članom.

Omenjeni člani so pod posebnim nadzorstvom.

Isti, kateri so se z dovoljenjem vodstva preselili iz Trsta, morajo dotičnim pobotnicam priložiti tudi svedočbo občinske oblasti, kjer prebivajo, da še žive.

Pravico do uživanja izredne podpore izreče vodstvo sporazumno z odborom na podlagi prošnje dotičnega člana, in na podlagi sporočila društvenega zdravnika in od odbora za nadzorovanje bolnikov. Dotične pritožbe proti odmerjenju izredne podpore je staviti mirovnemu sodišču, katero razsodi nepristransko.

Ako kateri član, ki je užival izredno podporo postane zopet sposoben za delo izgubi pravico do te podpore in v slučaju bolezni ima pravico do podpore iz zaloga **A** v smislu obstoječih pravil.

Izredno podporo uživajoči člani so obvezani redno plačevati tednino kakor vsak drugi član, ako bi tega ne storili, se jim dotična svota odtrga od izplačujoče izredne podpore.

Razdelitev stroškov posameznih zalogov.

Čl. 14.

A) iz zavarovalnega zaloga (čl. 2., A in 11.) pokrivajo se podpore bolnikom, pogrebni stroški, za porodnice, zdravila, bolnišnični stroški, plača društvenih uradnikov in zdravnikov. — **B)** iz zaloga za pravilne svrhe (čl. 2., B in 12) plačujejo se vsi ostali društvenih stroški, kakor za pisarno, razsvetljavo, knjižnico, stanarino društvenih prostorov, podpore za delo nesposobnim članom, ki nimajo pravice do take iz zaloga A) itd — **C)** izredno podporo iz zaloga za izredne podpore starim in za vsako delo nezmožnim članom v zmislu čl. 13.

Prinosi članov.

Čl. 15.

Ustanovniki plačajo 50 K., možki podporniki plačajo 12 K.; ženske pa 8 kron na leto.

Izredni in redni možki člani plačajo na teden 56 stot. v zalog A in B in 4 st. v izredni podporni zalog.

Izredni in redni ženski člani plačajo na teden 34 stot. v zalog A in B in 2 stot. v izredni podporni zalog. Bralni člani plačujejo svoje prinose po dotičnem določilu notranjega reda.

Vsako plačevanje vršiti se mora neposredno v pisarni društva proti potrditvi društvenega uradnika v legitimacijsko knjižico.

Rezervni zalog bolniške blagajne.

Čl. 16."

Zavarovalni zalog (čl. 10. A.) je nabrati najmanj do svote dvakratnih povprečnih letnih stroškov zadnjih pet računskih let, in ako bi se zmanjšal pod to svoto ima se isti dopolniti do navedenega zneska. Dokler zavarovalni zalog tega zneska ne doseže, treba pridržati za istega vsako leto najmanj 2 desetini (20%) za ta

zalog določenih zneskov (čl. 15.) in ravno toliko ali po potrebi tudi več odstotkov iz zaloga (B) za pravilne svrhe. Ako se iz letnih računskih sklepov razvidi, da dohodki zavarovalnega zaloga niso zadostni za pokritje stroškov in dotacijo zaloga v zmislu zgoraj navedenega predpisa in se ta nedostatek ne da odstraniti potom prememb blagajniške uprave imajo se povišati tednine ali pa znižati bolniški oziroma mrtvaški prispevki.

Ako bi se pokazalo potrebno, povišati ali znižati prinose ali podpore članov, pripada ta pravica občnemu zboru, kateri o tem odločuje. Vsako spremembo v pravih določenega zneska zavarovalnin in zato določenih udnin, smatrati in obravnavati je kot izpremembo pravil, katera je podvržena potrdilu oblastnije.

Pravice članov

Čl. 17

Častni, ustanovni, podporni in bralni člani imajo pravico le do dobrot čl. 2., črk B b, in čl. 18. (kolikor se dostaja podpornikov). Izredni in redni člani pa imajo zraven teh še pravico do dobrot čl. 2., črk A, a, b in c, odnosno B, a, v smislu členov 18., 19. in 20. in v smislu čl. 13

Čl. 18.

Podporni, izredni in redni člani, ki so dovršili 18 leto, imajo tudi pravico: a) voliti društvene upravitelje in biti voljeni, izjemši taka opravila za katera se zahteva polnoletnost; b) dobiti besedo pri društvenih občnih zborih; c) izročiti društvenim organom ustmeno ali pisмено kakoršno koli pritožbo ali predlog.

Podpore.

Čl. 19.

V slučaju bolezni, ako je tudi ista nastala vsled ponesrečenja pri delu, vživa vsak član, bodisi izreden ali reden, nastopne dobrote:

a) od početka bolezni naprej brezplačno zdravniško pomoč, vključljivo pripomoč o porodu ter vsa potrebna zdravilna sredstva;

b) od naslednjega dne bolezni dobiva možki član 2 kroni in ženski pa 1 K. in 20 stot. na dan podpore. Toda za izredne člane (čl. 3. lit. d) se imajo podpore v slučaju da iste ne znašajo 60% po oblastvu določene. v okraju navadne dnine (§§ 6. in 7, zakona o zavarovanju delavcev) povišati na ta znesek. — Te podpore pa se ne smejo dajati več kakor 20 tednov zaporedoma.

Ako tedaj traja bolezen in torej nesposobnost za delo preko 20 tednov, zniža se dnevna podpora na polovico, toda tudi v tem znižanem iznosu ne sme se plačevati nad 32 tednov, ako bolnik še ni zmožen za delo.

Članu (bodisi možki ali ženska), kateri je nesposoben za delo nad 52 tednov, more se opetovano dovoliti začasno podporo iz zaloga za pravilne svrhe (B) v razmerju na razpolago obstoječih sredstev.

c) ako umre kateri član, plača društvo njegovim zaostalim na temelju mrtvaškega lista enkrat za vselej svoto 60 K. za umrlega možkega in 40 K. za umrlega ženskega člana. Ako pa ni zaostalih, kateri bi hoteli prevzeti skrb za pogreb, poskrbi društvo pogreb in plača, pogrebne stroške do v to svrho določene svote. Ako pa navedena pogrebnina znaša pri izrednih članih manj kakor 20-kratna navadna duina umrlega, mora se jo zvišati do tega zneska.

Izrednim in rednim družabnicam plačuje se porodnina po rednem porodu kedar ozdravijo, t. j. kedar postanejo sposobne za delo, kar pa mora društveni zdravnik konstatovati. Podpore za porodnice (porodnine) podeljuje se izrednim članom (čl. 3. lit. d) tudi pri rednem porodu ne glede na dobo od kar so člani društva, skozi 4 edne v znesku v tem članku pod lit b) določene podpore za slučaj bolezni. Redne služabnice morajo biti vsaj jedno leto v društvo, ako hočejo imati pravico do porodnine. Če porodu sledi daljša bolezen, dobivajo

bodisi redne ali izredne družabnice podpora v smislu črke b) tega člena. — Dokler uživajo to podporo morajo biti pod nadzorstvom društvenih organov. Ako pa redne udinje nočejo biti pod nadzorstvom, pogodijo se lahko z odborom, da se jim porodnina v znižanem znesku takoj izplača.

d) podpora se izplačuje vsako soboto za pretekli teden ako bolezen nadaljuje, drugače pa kedar bolnik ozdravi, ako donese svedočbo bolezni, podpisano po zdravniku in nadzorniku bolnih ter ako ta svedočba obseza ime, posel, rojstno leto in stanovanje bolnika, kakor tudi ime in trajanje bolezni. Pri računjanju bolniške podpore štejejo se tudi nedelje, ako se bolnik tega dne ne naznani kot zdrav.

Stroške za pomoč, katero je dajal kateri drugi ne društveni zdravnik vsled izrečnega zahtevanja bolnikovega, plača društvo le v tem slučaju, ako je vodstvo tujega zdravnika pozvalo in odobrilo, ali pa, ako bi bila posebna nevarnost v odlašanju. Zdravila in druga zdravilna sredstva dobivajo se le vsled zdravnikovega ukaza v dotičnih lekarnah, katerim je vodstvo to naročilo;

e) namesto oskrbe na svojem domu, odnosno vživanja dobrot določenih v čl. 19. a, b, more se bolnik podati zdraviti se na društvene stroške tudi v javno bolnišnico ali pa vsled posebnega odborovega dovoljenja tudi zunaj tržaškega okrožja, ako je to priporočil društveni zdravnik.

Oni isredni člani, kateri žive skupno s svojo družino ali vživajo kako drugo domačo postrežbo smejo se poslati v bolnico le tedaj, ako dotični v to dovoli ali če to zahteva nrav bolezni. Ostali bolniki smejo so odpraviti v bolnico brezpogojno. Izrednim članom dovoljuje se brezplačen prenos v bolnišnico.

Če je bolnik v bolnišnici, trpi društvo dotične stroške samo skozi 4 tedne in to za najnižji razred. Ako se pa zunaj zdravi, trpi društvo stroške le za toliko dni navadne podpore, kolikor mu je zdravnik določil in

odbor odobril. Po preteklem tem roku ako bolnik še ni ozdravel, jamči društvo le za podporo v smislu pravil.

Ako ima bolni član sorodnike, katere je vzdrževal s svojim zaslužkom plačuje društvo istim, dokler se bolnik zdravi v bolnišnici, polovico bolnišnične podpore kolikor to dopuščajo določbe črke b) tega člena.

Za časa bolezni morajo kolikor izredni toliko redni člani plačevati tednino, ako tega sami ne storijo, odtegne se jim ista od še ne izplačane podpore.

Za izvenredno podporo za vsako delo nesposobnim članom veljajo določbe čl. 13.

Kedaj prične pravica do podpore.

Čl. 20.

a) pravico do podpore v smislu čl. 19. ima izreden član od istega trenutka, v katerem ga je društvo sprejelo svojim članom;

b) nikakoršne pravice do podpore in do pogrebnega prinosa nimajo redni člani, ki so manj kot 12 tednov društveni člani, ali so, po pretekli tej dobi zaostali s tednino skozi 4 tedne, dotično taki, kateri so zboleli (ako se niso ponesrečili) 48 ur pred tistim časom v katerem so zaostalo tednino poravnali. (Za izredne člane veljajo določbe čl. 22.);

c) taki izredni in redni člani, koji simulirajo bolezen, nimajo pravice do podpore, taki pa bodisi izredni ali redni, ki so zboleli vsled pijančevanja ali zakrivljene vdeležbe pri pretepih in pobjih, imajo pravico le do zdravnikove pomoči. Zdravil in v slučaju smrti, njegovi zaostali do pogrebnih stroškov;

d) pri veneričnih boleznih redni člani nimajo razum zdravil nikake pravice do podpore.

Prijavljenje bolnikov.

Čl. 21.

Član, kateri vsled bolezni ni sposoben za delo ter hoče uživati podporo, mora to naznaniti v društveni

uradnji, katera mu izroči, po tem ko se je prepričalo, da takemu pripada pravica do podpore, poseben listek, s katerim se ima predstaviti zdravniku, oziroma poklicati ga na dom. Zdravnikova dolžnost je, brez odlašanja podati se na dom bolnika, vestno ga preiskati ter napisati svedočbo bolezní v smislu čl. 19. d). Tako svedočbo izroči zdravnik bolniku, kateri jo mora dati podpisati še nadzorniku, kateri ga obišče.

Proti društvenemu zdravniku in članom nadzorovalnega odbora, morajo bolniki spoštljivo postopati; isto tako prejšnji proti bolnikom. Splošne pritožbe morajo se izročiti naravnost vodstvu.

Član, kateri ozdravi, predstaviti se ima zdravniku, da mu podpiše spričevalo, ali pa v knjižico, da je *popolnoma ozdravljen* ali je samo zmožen za delo in *ne popolnoma ozdravljen*.

Ako po pretečenih 8 tednih od dne ko je zdravnik potrdil, da je član *popolnoma ozdravljen* zopet zboli na ravno isti bolezní se ista ne more smatrati kot nasledek prejšnje bolezní in član ima popolno pravico do podpore po določbi § 19.

Ako pa zdravnik potrdi, da je bolnik zmožen za delo a *ne popolnoma ozdravljen* in član zopet zboli na ravno isti ali pa tudi na kaki drugi bolezní, katera je nasledek prve, se potem ta upošteva kot nadaljevanje prve bolezní toliko gledé časa kakor gledé izplačevanja podpore.

Ako pa član zboli v teku 8 tednov s popolnoma drugo boleznijo, katera nima nikake zveze s prejšnjo, tedaj ima isti popolno pravico do vseh v čl. 19. navedenih dobrot.

Član, kateri je z nadaljevanjem bolezní skozi 52 tednov užival društvene dobrote določene v čl. 19. in je potem zopet ozdravel, mora imeti potrdilo društvenega zdravnika, da je popolnoma zdrav. To potrdilo zdravnika more biti vpisano v bolnikovo spričevalo ali v legitimacijsko knjižico.

Ako član zopet zboli tudi po pretečenem času 8-ih tednov nima pravice do podpore, brez zdravnikovega potrdila popolnega ozdravljenja prejšnje bolezni

Prenehanje članstva.

Čl. 22.

Izredni ali redni član kateri se preseli iz Trsta in okolice, dotično izreden član, kateri zaostane čez 4 tedne s plačilom tednine, izgubi pravico do podpore; po 6 tednih pa jenja biti član društva, in izgubi vse pravice do društva. Ako izreden član zaostane z vplačo tednine vsled tega, ker je bil brez dela, in to naznani v društvu, ima pravico do društvenih dobrot skozi 6 tednov. Redni član, koji ni plačal vkljub raznim opominom svoj prinos skozi 12 tednov, jenja tudi biti član društva, in izgubi vse pravice v društvu. Kolikor izrednemu, toliko rednemu članu društveno vodstvo v sporazumljenju z odborom lahko podaljša čas, v katerem mora posamičnik poravnati svojo dolžnost, če je za to član prosil. Ako v dotičnem roku tega ne stori, se ga izbriše iz društva. Določbe tega članka veljajo tudi za podporne člane.

Premena dela članov.

Čl. 23.

Bodisi izreden član, t. j. takšen, koji je zavarovanju podvržen ali reden, katerega postava na zavarovanje ne veže, ako promeni svoje delo, mora tako spremeno nemudoma naznaniiti društvu, če hoče uživati pravico do društvenih dobrot.

Odsotni člani.

Čl. 24.

Člani sploh, kateri morajo iti k postavno določenim orožnim vajam, oproščeni so za ta čas plačevanja

tednine, vendar pa morajo ponoviti zdravniško preiskavo ko se povrnejo ako hočejo uživati vso pravico, katero so imeli predno so odšli k vajam.

Pravica do povrnitve.

Čl. 25.

Društvo je na ezano plačevati podporo po pravilih tudi v slučaju ponesrečenja pri delu. Ako pa je društvo plačevalo v tem slučaju podporo izrednemu članu v času, v katerem je imel podpirani pravico do kakega zavarovalnega zavoda na temelju zakona 28. decembra 1886, št. 1. ex 1888, preide ta pravica na društvo, katero jedino ima pravico zahtevati povrnitev do svote, kolikor je iznašala podpora izplačana bolniku čez 28 dni. Društvo ima pravico zahtevati odškodnino tudi v drugih slučajih, ako se pokaže temu kaka podlaga.

Društvene kazni.

Čl. 26.

Društvenim kaznim zapade: *a)* vsak bolnik, kateri je šel brez dovoljenja društvenega zdravnika iz svojega stanovanja, delal doma, ali se je podal na delo, zlobno podaljševal svojo bolezen, ali se ni ravnal po predpisu društvenega zdravnika; *b)* kdor je o svojem sprejemu v društvo zakrival bolezen, kateri je bil slučajno podvržen, ali kdor bi bolezen hlinil; *c)* kdor stori kak zločin, vsled katerega zgubi po določbah kaz. zakona državljanske pravice, ali kdor žali domovinski čut društva; *d)* kdor povzročuje v področju društva nered, ali škoduje društvu s slabim svojim ponašanjem; *e)* kdor kompromituje društvo s krivimi objavami ali pačenjem resnice; *f)* kdor ne vrši svoje dolžnosti v svojem poslu kot društveni funkcionar in *g)* kdor bi iz osebnih ali nepoštenih vzrokov hotel podkupiti člane o volitvah.

Čl. 27.

Društvene kazni so: a) poziv pred vodstvo in ukor; b) poravnaje društvu provzročene škode; c) denarne globe, katere pa ne smejo presegati dvajsetere tedenske vplače ter se odplačuje v tedenskih obrokih; d) začasna izguba pravic kot član. (Taka izguba pravice določene v čl. 19. ne more se izreči proti izrednemu članu); e) izključenje iz društva.

Društvene kazni izreka vodstvo vsled sporazumljenja z odborom. Kaznovani član more se proti kazni pritožiti v teku 8 dni mirovnemu sodišču, katero razsoja brezprizivno v smislu čl. 38.

Knjigovodstvo in bilanca

Čl. 28.

Društvene vknjižbe se imajo vršiti po pravilih jednostavnega knjigovodstva. Vsako leto dne 31. dec. se zaključijo društvene knjige in računi, bilanca se mora dogotoviti najkasneje do take dobe, da se jo more predložiti meseca marca prihodnjega leta občnemu zboru. Isto se mora napraviti za vsak zalog posebej v smislu čl. 11., 12. in 13.

Razum tega mora se natančno izkazati premoženje ter kako je isto naloženo. Vrednostni papirji se morajo staviti po borsni vrednosti o zaključku računskega leta.

Računsko poročilo mora pregledovalni odbor pregledati v teku meseca februarja ter potem predložiti občnemu zboru v potrjenje. Ko je tako poročilo potrjeno, najpozneje meseca marca, more še je poslati c. kr. ministertvu notranjih zadev po pokrajinski oblasti ter dodati nastopne priloge.

1. Zaključni račun in izkaz premoženja. — 2. Bolniško statistiko, to je izkaz o članih začetkom in koncem leta, razdeljenih po starostnih in spolnih razredih; navedenjem tudi števila rednih in izrednih članov začetkom in koncem leta, po vrsti svojega poslovanja; zraven pa se doda posebna priloga, v kateri stoji izkazano ambulantno zdravljenje društvenikov, to je tako, kjer je bolnik

rabil le zdravnika in zdravila, in ne podpore. — 3. Izkaz o posamičnih slučajih bolezni, katere so se pojavile tekom leta in števil dni, koji so se efektivno izplačali bolnikom, a) po starosti, b) po raznih vrstah bolezni in poslovanja bolnikov in konečno c) smrtne slučaji z objavo starosti (rojstno leto in dan), vzrok smrti in poslovanje umrlega. — 4. Gibanje števila članov v posameznih mesecih leta in po spolu. — 5. Izkaz o delovanju mirovne sodnije in 1. slučajne, kedar je ista razpravljala pritožbe članov, tikajoče se izplačevanja podpor, in slednjič. — 6. Slučajne druge izkaze, kateri bi oblastnije za potrebne spoznale.

Mora se storiti potrebno, da morejo člani uvideti bilanco.

Naloženje premoženja.

Čl. 29.

O naloženju zavarovalnega zaloga in ostalega društvenega premoženja veljajo obstoječe naredbe za naloženje pupilarnega premoženja.

Organi društvenega zastopstva in uprave.

Čl. 30.

Društvo upravlja vodstvo, odbor in občni zbor. Poleg teh službuje kot nadzorni organ, pregledovalni odbor v zadevah, ki so mu v teh pravilih odkazane.

Blagajnične posle sme opravljati uradnik pod nadzorstvom blagajnika in vodstva. Za boljšo varnost društvenega premoženja mora uradnik položiti primerno kavicijo.

Čl. 31.

Društveno vodstvo sestavlja se iz predsednika, podpredsednikov, 2 knjigovodij, 2 tajnikov, blagajnika in ekonoma; odbor pa iz 18 pravih in 9 namestnih odbornikov, katere je vse voliti izmed splošnih članov kot člane odbora je moči voliti tudi ženske in sicer ni vsakih 40 žensk je voliti jedno odbornico, katera ima enako pravico, kakor odbornik. — Vse to voli občni

zbor z glasovnicami. Izvoljeni so tisti, ki so dobili največ glasov. Mej onimi, ki imajo jednako glasov, odloči ožja volitev. Volitev se vrši vsako leto pod nadzorstvom v to svrhu izvoljenega začasnega volilnega odbora (čl. 32 e) in 35. e).

Čl. 32

Pravi odborniki volijo iz svoje srede te le pododbore; a) ekonomični; b) za vsprejem članov; c) za nadzorovanje bolnikov; d) za veselice in e) za volitve, kakor tudi razne druge potrebne pododbore. Število članov posameznih pododborov je neomejeno.

Vodstvo sklicuje dvakrat v mesecu odbornike k redni seji; predsednik in zastopajoči ga podpredsednik more po potrebi sklicati izredne seje dotično mora to storiti, kedar zahteva to polovica odbornikov. — Seja je sklepna, ako so bili vsi pravi odborniki k isti povabljeni ter jih je prišlo nad polovico s predsednikom ali podpredsednikom vred.

Namestniki imajo pravico k vsem sejam zahajati, kjer imajo le posvetovalen glas, ako je popolnjeno število pravih odbornikov; kedar pa poslednji niso vsi pričujoči, namestniki imajo pravico odločevati.

Odbornik, ki bi trikrat zaporedoma od seje izostal in se ne bi radi tega opravičil ima odbor pravico ga izključiti iz svoje srede ter poklicati na njegovo mesto dotičnega namestnika, kateri je bil pri volitvi prvi izvoljen.

Pri sejah glasujejo tudi člani vodstva ter se sklepa z jednostavno večino glasov; pri enakosti glasov odloči predsednik. Pri osebnih zadevah glasuje se tajno.

Predsednik ali podpredsednik zastopa društvo proti oblastim, korporacijam ali tretjim osebam; sklicuje in vodi občni zbor ter izvršuje z odborom vred njega sklepe. Ako bi pa mej letom društvo zgubilo predsednika in oba podpredsednika, preide ta pravica do prihodnjega občnega zbora na dotično osebo katero si odbor izvoli.

Tajnik vodi zapisnik o zaključkih s pristavkom, kateri člani vodstva in odbora so bili navzoči, sestavlja letna poročila ter s predsednikom vred podpisuje vse društvene spise. Zapisnike sej podpisuje zraven predsednika in tajnika, še jeden odbornik

Od društvenega uradnika, sprejema blagajnik vsak teden vplačani denar ter izplačuje vse stroške, vodi svojo knjigo ter poroča vsak mesec o denarnem prometu.

Knjigovodja nadzoruje knjige, katere posluje uradnik ter vodi glavno knjigo, sploh pomaga pri sestavljanju bilance in drugih računov.

Knjižničar upravlja društveno knjižnico in izposoja knjige ter poroča o stanju knjižnice.

Ekonom nakupuje vsak mesec vse za uradnijo potrebne reči, sploh pa nakupuje vse druge društvu potrebne reči ter podpisuje pobotnice. Njemu pomaga pododbor izvoljen iz srede odbora.

Čl. 33.

Vodstvu in odboru sploh pristojna vse poslovanje in zastopanje društva, izvzemši onih reči, ki so izrecno odkazane občnemu zboru, posebej pa: *a)* pospeševati korist in namen društva v vsakemu oziru; *b)* nadzorovati redno vplačevanje prineskov in izplačevanje podpornine; *c)* nalagati koristonosno razpoložljive društvene denarje; *d)* postavljati društvene zdravnike, uradnike in drugo potrebno osebje, odločiti jim plačo ter dajati jim navodila po katerih morajo vršiti svoje delo; *e)* predlagati poročila o svojem delovanju in letnem računu, staviti predloge občnemu zboru ter priobčevati one, kateri so mu bili 3 dni pred občnim zborom prijavljeni, *f)* priobčevati nadzornim oblastim poročila o letnem računu, kakor tudi druge sklepe občnega zbora, ki so v zvezi z društvenimi pravili; *g)* nadzorovati izpolnitev določb zakona 30. marca 1888. drž. zak. št. 33.; *h)* prirejati veselice, zabave, plese itd. in storiti po svojej moči da

društvo doseže vsestransko svoj cilj. Kakor tudi določevati o izrednih podporah v smislu čl 13.

Čl. 34.

V nadzorovanje poslovanja izvoli občni zbor iz svoje srede tri pregledovalce računov. katerih naloga je, pregledati vse društvene knjige, zapisnike in račune, podpisati letni račun za resničnost katerega so solidarno odgovorni z vodstvom vred. Člani pregledovalnega odbora imajo pri sejah posvetovalen glas.

Vodstvo, odbor, vsi pododbori, pregledavalni odbor, kakor tudi mirovna sodnija opravljajo brezplačno svoja opravila, le slučajni žepni stroški se jim vračajo, v slučajju potrebe, more vodstvo imenovati tudi začasnega nadzornika bolnikov proti odškodnini. To se ima zgoditi le tedaj, ako bi se pokazalo, da nadzorniki ne morejo bolnike radi svojih privatnih opravkov natančno nadzorovati.

Dolžnost posameznih pododborov.

Čl. 35.

a) Nadzorniki bolnikov imajo v odredjenem okraju paziti na zdravstveno in нравstveno stanje članov, obiskovati bolnike in podpisovati spričevalne listke ter splošno opazovati, če se bolnik drži reda, kakor je to v njegovo ozdravljenje potrebno. Vsak prestopok bolnikov mora se nemudoma naznaniti v društveni uradnji in storiti pismeno izjavo, katero se mora podpisati. Oni nadzorniki bolnikov, katere se imenuje izven odbora, imajo pravico udeleževati se društvenih sej z posvetovalnim glasom; — b) ekonomični pododbor pomaga ekonomu pri njegovih opravkih ter mora gledati, da društvu na vse strani prihrani stroške; c) pododbor za vzprejem članov ima nalogo poizvedovati in preiskavati vedenje in obnašanje dotičnih oseb, katere žele pristopiti k društvu;

d) pododbor za veselice mora prijavljati vse potrebno za društvene veselice ter skrbeti da se iste v vsakem oziru častno za društvo izvršijo; — e) pododbor za volitev vodi volilni čin pri občnem zboru. Isti si izvoli izmed sebe predsednika in poročevalca. Dolžnost tega odbora je paziti, da dobi vsak član volilni listek in pravočasno vabilo k občnemu zboru ter da se volitev v redu vrši.

Občni zbor.

Čl. 36.

Redni občni zbor skliče vodstvo vsakega leta meseca marca, a izredni po potrebi ali če ga zahteva tretjina članov. Taki zbori morajo biti najmanj 8 dni popred sklicani ter članom naznanjeni z dnevnim redom vred.

Občni zbor sestavlja se iz vseh članov, ki so dopolnili 18 leto. Volilno pravico mora vsak član izkazati z društveno knjižico. Voljeni morejo biti člani v smislu čl. 18. — Občnemu zboru spada :

a) Volitev vodstva, društvenega odbora, pregledovalnega odbora in mirovnega sodišča; b) preiskovati in potrditi bilanco ter izreči vodstvu absolutorij; c) sklepati potrebno glede slučajnih zahtev društva proti članom vodstva, pregledovalnega odbora, mirovnega sodišča in odbora v zadevi odpuščenja istih iz opravila ter izbirati osebe, katerim se naloži izvršitev zahtev; d) disciplinarna pravica in odpuščenje vodstvenih članov; e) presnovanje društvenih pravil s potrjenjem oblastnije; f) razpuščenje društva z dovoljenjem oblastnije; g) sklepati o potrebnih naredbah o epidemijah; h) sklepati o katerem koli predmetu v zmislu pravil in obstoječih zakonov.

Ako občni zbor vodstvu ne izreče absolutorija, mora se voliti novo vodstvo, katero mora preiskati dejanja prejšnjega, postopati proti istemu, ako treba, po

zakonu ter o vsem poročati v izrednem občnem zboru, kateri se skliče v teku 12 tednov, po vmeščenju novega vodstva.

Občni zbor je veljaven ob vsakem številu članov, ako so bili vsi poklicani k istemu ter se sklepa z jedno-stavno večino glasujočih, ako ne gre za spremembo društvenih pravil, za kar morati glasovati dve tretjini, pri zboru pričujočih članov. (Čl. 39).

Mirovno sodišče.

Čl. 37.

Mirovno sodišče sestavlja se iz 5 članov, katere voli občni zbor in sicer izmej članov popolnoma neodvisnih od vodstva, odbora ali pregledovalcev. Mirovna sodnija izvoli izmej sebe predsednika in poročevalca ter razsoja brezprizivno z večino glasov: *a)* o prepirih članov glede društvenih zadev; *b)* o prepirih med člani in vodstvom glede zahtevanja podpore; *c)* o prizivih proti vodstvenim odlokom, s katerimi se prizna kazni povišanja vplačevanja takim članom, kateri so društvu škodovali z simulovanjem bolezni; *d)* o prizivih članov ali društvenih poslovnikov proti kaznim katere je priznalo vodstvo; *e)* o slučajnih drugih prizivih proti katerem koli društvenem opravilu ali v nasprotovanju med istimi.

Na mirovno sodišče sklicevati se je v 8 dneh (čl. 27) Pozneje prispevše sklicevanje na mirovno sodnijo se nevažuje ter ima pravico vodstvo je zavreči. Ako član razsodišča mej let m izstopi, volijo ostali izmej članov mu namestnika. Prizadeta stranka sme razsodnike odkloniti iz istih razlogov kakor sodniki v smislu §§ 19 in 20. Jur Norm. in § 586 C. P. R.

Na mesto odklonjenih, imajo ostali razsodniki izvoliti namestnike za konkretni prepir in slučaj. Strankam dostaviti je prepise razsodb, ako jih ne sprejmejo osebno od razsodišča po pošti. Te prepise kakor tudi prvopis

razsodbe previditi je z dnevom, katerega se je razsodba izrekla, ter imajo isto podpisati vsi razsodniki, ker sicer bi bila razsodba neveljavna (§ 595 C. P. R.).

Neveljavnost razsodbe zamorejo stranke trditi le iz uzrokov navedenih v § 596. C. P. R.

Društveni uradni jezik, pečat in znamenje.

Čl. 38.

Društveni uradni jezik je slovenski ter v njem bode se dopisovalo v javnem svojem delovanju.

Na vsih uradnih spisih se rabi društveni pečat predstavljajoč blagovest miru, obrti in trgovine z geslom: „Delo in ljubezen mej seboj“ ter bradnico in napis: „Tržaško podporno in bralno društvo v Trstu“.

Ravno tako se rabi pri raznih slavnostih kakor društveno znamenje svetlomodri trak z bradnico.

Preosnovanje pravil.

Čl. 39.

Da je veljaven sklep, s katerim se preosnujejo ali spreminjajo društvena pravila ali sklene razpuščenje društva morati zanj glasovati dve tretjini pri občnem zboru pričujočih članov.

Sklepi občnega zbora glede izpremembe pravil so podvrženi potrdilu oblastnije.

Ako razsaja koja epidemična bolezen ali v drugih, zdravstveno jako zlobnih slučajih, skliče se občni zbor, kateri sklene v smislu predstojе ih pravil. (Čl. 36. d)

Objave.

Čl. 40.

Vse objave, tikajoče se društva, posebno pozivi volilcev na volitve za ob ni zbor in vabila na občni zbor, razglašajo se z javnimi oglasi ali s pismi na vsakega posameznega člana.

Razpuščenje društva.

Čl. 41.

Ako bi se vsled sklepa občnega zbora, katerega je potrdila merodajna oblastnija, društvo razpustilo, mora se z obstoječim premeženjem gledati pred vsem, da se izvrše uže obstoječe obveznosti proti članom. Ako bi v kljub temu preostal prebitek, obrne se isti v prid kakšne človekoljubne, patrijotične osnove po sklepu občnega zbora.

Ako bi se pa društvo razpustilo vsled naredbe oblasti, stopijo v krepost določbe, katere bode ista izdala v smislu obstoječih zakonov.

Nadzorovanje države.

Čl. 42.

Društvo je podvrženo nadzorovanju po državi v smislu naredbe zakona 26. novembra 1852 drž. zak. št. 253. ministerske naredbe od 5. marca 1896. drž. zak. št. 31. (zavarovalni regulativ) in §§. 19., 20., 21. zakona 30. marca 1888. drž. zak. št. 33.

